

Biblioteka
BESKRAJNI SVET FANTASTIKE

Urednik
Borislav Pantić

ANDŽEJ SAPKOVSKI

Veštac

RASKRŠČE GAVRANOVA

S poljskog prevela
Mila Gavrilović

Čarobna
knjiga

*Vetar nedobar kovitla, iznad šume tama lazi
A međ drvećem, u mraku, skrivaju se vrazi
Zlo se prikrada u magli, čas je da se pomoć ište
Gde si, vešče, naši redovi se brzo nište!*

*A u odgovor na vapaj čuće se tek jeka
Nestaće u noći kada postane daleka.
Prsnuće na breze krvca gde smo pali
Ne dođe nam veštac, zalud smo ga zvali.*

Anonimna balada, oko 1150. godine p. R.

Grehova mladosti moje, i mojih prestupa ne pominji.

Psalmi Davidovi 25:7

Zemlja Kedven je stisnuta između Zmajevih gora na severu, Modrih planina na istoku i neprohodnih čestara na zapadu. Tamo vladaju nasledni kraljevi iz loze Topovih. Prvobitna prestonica se nalazila u drevnom Ban Ardu, ali kralj Dagrid je 1130. godine od Preporoda dao taj grad čarobnjacima da tu osnuju školu, a prestonicu je preneo u Ard Karajg, koji se nalazi u samom srcu zemlje.

Drugi važni gradovi u Kedvenu su Ban Fearg, Devon, Ban Filim i Ban Glean.

Grb Topovih i celog kraja je od pamtiveka bio jednorog – d'or, licorne effrayée de sable.

Oko Kedvena se pružaju pogranične zemlje koje pripadaju kraljevstvu, zvane marhije ili markgrofovije. Upravljanje njima povereno je markgrofovima, iliti grofovima – koji nasleđuju svoj položaj ili ih postavlja kralj. Naziv potiče otud što te zemlje služe kao vojna krajina i treba da napreduju, osvajaju i otimaju od vilenjaka nove teritorije za Kedven, da pomeraju granice i postavljaju sve dalje granične stubove sa svojim oznakama, to jest markama ili marhijama. Tih markgrofovija ima četiri: Zapadna, Gornja, Jezerska i Donja.

Balduin Adovardo Regni Caedvenie Nova Descriptio

Prvo poglavlje

Uprkos najiskrenijoj želji – ali iz opravdanih razloga – Geralt nikako nije mogao da se usredsredi na poglavarovo brbljanje. Svu njegovu pažnju odvlačila je velika punjena vrana na poglavarovom stolu. Stajala je na zelenom glinenom postolju i škiljila u vešća staklenim okom; obe njene noge bile su uronjene u tu glinu. Iako je izgledala kao da je živa, vrana ni na koji način nije mogla da bude živa, tu

nema sumnje. Kako mu je onda, iščudavao se Geralt, već nekoliko puta namignula svojim staklenim okom? Da nije to magija? Ne bi rekao, jer njegov veštterski medaljon nije nijednom ni zadrhtao ni zavibriao. Da nije halucinacija? Privid? Izazvan time što je nekoliko puta mlatnut u glavu?

– Ponoviću pitanje – ponovio je pitanje poglavar Bulava. – Ponoviću, iako nemam običaj da se ponavljam.

Poglavar Bulava je više puta uveravao Geralta da nema običaj da se ponavlja. Mada se svaki čas ponavljao. Očigledno je to voleo, iako nije imao običaj.

– Ponoviću svoje pitanje: o čemu je zapravo reč? Šta ti je taj dezertter skrivio da ga tako brutalno iskasapiš? Neki neraščišćeni računi? Jer nekako, znaš, nisam baš sasvim uveren da su pravi razlog taj seljak i devojačka čast njegove ćerke. Da si, eto, pohrlio da je spaseš. Kao neki usrani lutajućii vitez.

Vrana zaškilji. Geralt mrdnu rukama svezanim straga u nastojanju da potakne krvotok. Kanap mu se bolno usecao u zglobove. Iza leđa je čuo teško disanje seoskog bizgova. Bizgov je stajao tik iza njega, a Geralt je bio siguran da samo čeka razlog da mu ponovo zvizne jednu iza ušiju.

Seoski poglavar Bulava uzdahnu, rastoči se u stolici, raskopča stomak i pliřani kaftan. Geralt je buljio u prednju stranu kaftana i pogadao šta je poglavar jeo danas, juće i prekjue. I zaključio da je barem jedno od tih jela bilo u sosu od paradajza.

– Mislio sam – reče napokon seoski poglavar – da nikad neću morati da vidim nikog od vas veřtaca. Godinama niko nije video nijednog veřca. Prićalo se da je posle sto devedeset četvrtte godine jedva ijedan od vas preživeto tamo, u brdima. Posle se pronela vest da je i ta šaka jada pomrla od gladi ili pošasti. Kad evo ti ga jedan, i to baš u mom selu. I prvo što uradi, poćini ubistvo. Em je uhvaćen na delu, em se drznuo da se poziva na neke posrane ukaze.

– Na osnovu navedenog ukaza iz hiljadu sto pedesete godine – iskrklja Geralt pročitivši grlo – koji je izdao Dagrid, kralj Kedvena i pograničnih marhija, primo: veščima se dozvoljava slobodno obavljanje delatnosti na teritoriji kraljevstva i marhija i oni se izuzimaju iz jurisdikcije lokalne vlasti...

– Kao prvo primo – oštro ga prekide Bulava – uskoro će pola veka kako se Dagrid u prah pretvorio, a s njim i njegovi samodržački ukazi. Kao drugo primo, nijedan kralj mi neće ništa izuzeti, jer kralj je u Ard Karajgu, daleko odavde, a ovde upravlja lokalna vlast. Što će reći ja. A kao treće primo, ti, brajko moj, nisi uhapšen zbog obavljanja delatnosti, nego zbog ubistva. Tvoj veštarski posao je da hvataš vukodlake i ubijaš lesnike, a ne da kolješ ljude. Za to te nijedan kralj nije ovlastio.

– Istupio sam u odbranu...

– Darile!

Bizgov poslušno raspali Geralta pesnicom, ovaj put u potiljak.

– Tvoje ponavljanje je – poglavar pogleda u drveni strop – iritantno. Znaš li do čega može da dovede iziritiranost? Čak i ovako smirenog čoveka kao što sam ja?

Vrana zaškilji staklenim okom. Geralt je ćutao.

– Ti – reče napokon Bulava – nisi veštac. Ti si roba s greškom. Treba te popraviti. Treba te poslati natrag u tu vašu planinsku jazbinu, o kojoj narod toliko raspreda. Ne znam kako to kod vas ide. Moguće da se takav škart poput tebe rastavlja na sitne delove, pa se koristi za proizvodnju novih, boljih veštaca. Zar se ne radi kod vas tako, a? Od raznih ljudskih delova sklapaju se vešci, uživaju, lepe ili šta već. Svašta se priča. Nego, da ne bih trošio reči... Ja ću tebe, neuspeli vešče, ekspedovati natrag u brda, iza Gvenleha. Za nedelju dana.

Geralt je ćutao.

– Ne pitaš čak ni zašto baš za nedelju dana? – Bulava iskezi žute zube. – Voliš da se pozivaš na ukaze i zakone. E pa, i ja se držim

zakona. A zakon kaže da je u ovoj opštini dodošima zabranjeno da nose oružje. A ti si ušao ovamo sa oružjem.

Geralt htede da kaže kako nije ušao, nego je uvučen. Ali nije stigao.

– Kazna ti je dvadeset udaraca bičem – izreče Bulava. – Kaznu će sprovesti ovde prisutni Daril, a on ima tešku ruku. Trebaće ti barem nedelju dana da staneš na noge. De, miči mi ga. Vodi ga na trg, priveži za stub...

– Alo, alo – zaustavi stražare čovek u sivom plaštu, dobrono umazanom pri dnu, koji je ušao u izbu. – Šta je s tobom, Bulava, te se tako lako laćaš stuba i malja? Hoćeš da mi osakatiš vešća? Odmah da ti kažem, nema od tog posla ništa. On meni treba živ i zdrav na gradilištu.

– A šta se ti meni mešaš u egzekucije, Blaufale? – podboči se poglavar. – Nije ti dosta što te trpim i što mi stalno odvodiš ljude iz sela da kuluče. Ali u jurisdikciju mi se vala nećeš mešati, moja jurisdikcija nije tvoja stvar. Zločin mora da se kazni...

– Jak mi zločin – prekide ga Blaufal. – Nema tu nikakvog prestupa, radi se o samoodbrani i spasavanju ljudi. Samo se ti mršti, samo se mršti, ali ja sam doveo svedoka. De priđi, domaćine. Hajde de, nemoj da te je strah. Govori kako je bilo.

Geralt prepozna seljanina. Istog onog kog je prethodnog dana spasio od pljačke, a koji je, umesto da mu zahvali, utekao u šumu. Oca devojke, koje se sećao razodevene do samog rublja.

– Kunem se... – promuca seljak prstom pokazujući na Geralta. – Kunem se svim živim da mi je onaj junosa priteko u pomoć od razbojnika... Imovinu mi spaso... Čeri mojoj čast sačuvo... Nevinu je iz razbojničkih ruku iščupo...

– A onaj dezerter je – ubaci se Blaufal – nasrnuo na njega sekirom, junosa se samo branio. Samoodbrana! Potvrdi, gazda, da je tako bilo.

– Tako je bilo... Jes' vala! Poglavare, ništa ovaj junosa nije skrivio! – Seljanin je bio bled i neprirodno glasan. – Poglavare! Pustite ga,

kad ve molim. Evo... uzmite ovo... Na ime... hmm... Možda ste imali neki trošak ili gubitak... Rad sam da nadoknadim...

Ponizno se klanjajući, seljak uruči starešini vrećicu. Bulava je brže-bolje ubaci u džep vrećastih pantalona, tako vešto da vrećica i ne zvecnu.

– Samoodbrana! – dreknu. – Rasporio je čoveka mačem. Nevin junoša... Ala bi' ga ja...

Izašli su na trg. Stražari gurnuše Geralta, kome su ruke i dalje bile vezane otpozadi.

– A ti, Blaufale – upita poglavar – što si se toliko zapalio pa mi čak i svedoka ovamo dovlačiš? Zar ti je taj veštac toliko neophodan?

– Šta, kao ne znaš? Mi gradimo put, Veliki put od Ard Karajga koji će kroz šume voditi do samog Hengforsa. I to ne makar kakav, ne neki tamo zemljani, nego pravi put, suv i ravan, poduprt deblima i granjem da kola i zaprege mogu da prolaze. To je velika stvar, Veliki put, biće to pravi trgovački put između naše zemlje i, ovaj, Severa. Pa i sam kralj je naredio da požurimo. A tamo čudovišta koliko hoćeš, u šumi i močvari, svaki čas mi neki radnik nastrada, beštija ga il' ubije, il' otme...

– A otkad se ti to sekiraš za radnike? Uvek si govorio da je radnik nevažan, ako nema jednog, doći će drugi...

– Zbole me za radnike, većina njih su ionako kulučari. Ali dešava se da mi čudovište ubije brigadira, što mi ozbiljno poremeti rad, sav posao mi propadne. Ma nema šta tu da se priča. Rekoh ti, veštac mi je potreban, prekoračiću rok, od premije sam se ionako oprostio, samo mi još fali da mi pošalju kontrolu. A kontrola...

– Uvek nešto nađe – Bulava saosećajno klimnu glavom. – Te materijal prodat ispod tezge, te naduvan troškovnik, te...

– Nemoj da skrećeš s teme – namršti se Blaufal. – Smesta da si pustio vešca, bez otezanja, odmah ga vodim pravo na gradilište... O bokte... Šta se dešava?

– Vojnici iz karaule. – Poglavar pokri oči dlanom. – Vojska gospodina Karltona.

Na trg je, dižući prašinu i plašeći kokoške, ujahalo dvadesetak konjanika. Svi naoružani. U šarenim, drečavim prnjama, kao kakvi čergari. Samo su dvojica na čelu bila otmenija. Komandant, brkajlija u jakni od jelenje kože, s pozlaćenim epoletama i šeširom s vezicom nojevih pera. I dugokosi vilenjak s trakom preko čela u zelenoj izvidničkoj uniformi.

– Gospodin kapetan Rejš Karlton – pozdravi ga Bulava, idući mu u susret. – Poštovanje, poštovanje. Čemu da zahvalim ovu čast?

Gospodin kapetan Rejš Karlton povi se malo u sedlu i sočno pljunu. Potom dade znak izvidniku. Vilenjak dojaha do stuba s poprečnom gredom i vešto prebaci preko nje konopac sa omčom na vrhu.

– Oho – Bulava se podboči i pogleda da li bizgovi stoje iza njega. – Izgleda da je gospodin kapetan došao u moje selo na vešanje. Ehe, vidim čak i ko će se danas zavijoriti. Vidim, vidim, ona dvojica u okovima... Ha, gospodin kapetan je, dakle, ulovio dezertere iz svoje karaule! One što su mi po šumama napadali seljake i devojke?

– Ove – reče kapetan Rejš Karlton uvrćući brk – nemam blagu nameru da vešam. Obojica će lepo kroz špalir, i to onom stazom od granja. Da im bude za nauk. Jašta. Ionako imam premalo ljudi da bih ih besio za makar šta. I da bi mi ih neka vucibatina nekažnjeno ubijala.

Kapetan se ispravi u sedlu, podiže glas obraćajući se ne samo poglavaru već i seoskim bizgovima, Blaufalu, njegovim dupeuvlakačima i svetini koja se već okupila.

– Što bih kažnjavao svoje vojnike? Za šta, što su se samovoljno udaljili? Što su hteli da optрте neku ženskinju? Mi smo ovde u karauli na kraju sveta, kao u izgnanstvu, kao po kazni. Ne možeš da okusiš ni pivo, ni žensku... Šta je čudno što se momci tu i tamo iskradu, dohvate neku...

– A za koji moj se ženske smučaju po šumama? – povisio je glas. – A ovaj ovde prisutni domaćin, šta, morao je s tom svojom gospojicom baš onuda da prođe, nije mogao da je ostavi kod kuće? Šta se čudi onda što su momci hteli malo da se... Ne podržavam to! Ne podržavam, ali razumem! Gospodine Aelvare? Je l' gotovo više?

– Gotovo, kapetane.

– Dovedi mi, de, Bulava, tog vešca. Ubio mi je vojnika, ne ginu mu vešala. Za primer drugima. I nemojte da ga skidate, poglavare, nek visi tu da ga svi vide i da porazmisle.

Blaufal istupi, salutira kao da je hteo da progovori, ali se uzdrža. Bizgovi uhvatiše Geralta, ali nekako neodlučno. I s razlogom, kako se postavilo.

Odjednom je sve neobično utihnulo. I kao da je zavladała neka jeza.

Na trg, iza ambara, lagano iskorači vranac, crn kao katran. A na njemu konjanik. Belokos, u crnom kožnom kaftanu sa srebrnim nitnama na ramenima. Iznad njegovog desnog ramena štrčali su balčaci dvaju mačeva.

Lagano, čak graciozno, vrani konj prođe pored seljaka i poglavara. I zaustavi se pred konjicom kapetana Karltona.

Na trenutak je ponovo zavladała tišina. Utom vranac mahnu glavom. Zazvečase alke na đemu.

– Gospodin poglavar Bulava će odmah osloboditi mladog vešca. Vратиće mu konja, oružje i opremu – razlegao se u tišini glas belokosog jahača. – Odmah.

– Da – kašljucnuo je starešina. – Da, gospodine Holte. Ovog časa...

– Gospodine kapetane Karltona, čast mi je – jahač blago pognu glavu.

– Gospodine vešce Prestone Holte – Rejš Karlton dodirnu obod šešira. – Čast mi je.

– Gospodine kapetane – jahač povisi glas – budite ljubazni i uklonite odavde ovog vilenjaka, njegov konopac i sve svoje vojnike. Vaše usluge nisu više potrebne. Današnji linč se otkazuje.

– Tako dakle? – kapetan se ispravi u sedlu i stavi ruku na balčak.
– Toliko ste sigurni u sebe, gospodine veščer?

– Da, jesam. Zbogom. Gospodine poglavaru, momak je slobodan?
Da li je dobio natrag svoje stvari?

– O đubre jedno! – dreknu jedan Karltonov jahač, isuka mač i obode konja. – Ma ja ću tebe...

Nije stigao da završi. Jahač kog su poglavar i kapetan nazvali Prestonom Holtom diže ruku i načini odsećan pokret. Vazduh se uskovitla i zazvižda, seljaci začepiše uši. Karltonov jahač viknu, izlete iz sedla kao iz pračke i svom težinom, poput klade, sruči se ispred konja svojih drugova. Njihovi konji se uskomešashe, zanjištaše, zatrupkaše, stadoše vrteti glavom, jedan se prope. Konj srušenog jahača pojuri između brvnara frkćući i mrdajući zadnjicom.

Zavladao je muk.

– Ima li još dobrovoljaca? – Preston Holt je podigao ruku u rukavici. – Hoće li neko da istupi? Da bude junak? Neće? Tako sam i mislio. Zbogom, gospodo vojnici. Mladi veštac je već u sedlu?

– Jeste – odgovori Geralt.

– Onda krenimo. Sledi me.